

Personer med diabetes om kostnader till följd av att leva med en kronisk sjukdom – medlemsundersökning från Svenska Diabetesförbundet

I denna delrapport presenteras resultat från en medlemsenkät inom Svenska Diabetesförbundet från februari 2023. Ämnet som analyseras är hur kostnaderna för att leva med diabetes ser ut, och hur dessa påverkar livet med en kronisk sjukdom på olika sätt. Enkäten innehöll sex frågor runt detta ämne, och svaren på dessa frågor redovisas i sin helhet på sidan 3-5.¹

Drygt en halv miljon i Sverige lever med diabetes, en siffra som ökar i takt med att fler personer insjuknar i diabetes. Samtidigt anslås det i internationella uppskattningar att runt en tredjedel av alla diabetesfall bland personer med diabetes typ 2 kan vara odiagnostiserade.² Cirka 10 procent lever med diabetes typ 1, och cirka 85-90 procent med diabetes typ 2. Antalet barn med diabetes uppgår till cirka 8 000. Ytterligare 900 barn får sjukdomen varje år. Dagligen dör 5–6 personer i Sverige där diabetes är den underliggande dödsorsaken.³

Diabetes är en allvarlig kronisk sjukdom som kräver en omfattande egenvård, varje dag – året om. Situationen idag är tyvärr att en hög andel av de över 500 000 som lever med diabetes når inte upp till behandlingsmålen för blodsockerkontroll. Dagens ekonomiska läge med kraftiga kostnadsökningar på en rad områden riskerar att leda till att stora grupper hamnar ännu längre från dessa mål, med sämre hälsa och stora kostnader för behandling av komplikationer som följd.

Många med diabetes har pension, vilket ofta innebär små ekonomiska marginaler, och det finns en risk att inflationen kommer att leda till en sämre hälsa inom ekonomiskt svaga grupper. Utöver personer med små pensioner finns det studier som visar, att diabetes generellt är vanligare bland personer med sämre socioekonomiska förutsättningar.⁴ För dessa grupper slår inflationen extra hårt.

En konsekvens kan bli – utöver försämrad livskvalitet och hälsa för den enskilda individen på kort sikt – en för samhället kostsam behandling av komplikationer och följsjukdomar på längre sikt. Enkäten visar att personer med diabetes redan idag avstår från vårdbesök och inköp av exempelvis läkemedel till följd av dålig ekonomi. I gruppen som under det senaste året har haft svårt att klara av kostnaderna som följer av att leva med diabetes, svarar fyra av tio att de har avstått från vårdinsatser såsom läkarbesök, eller inköp av hjälpmedel för egenvård eller läkemedel.

Komplikationer och följsjukdomar orsakar lidande och står för de klart största kostnaderna inom diabetesvården – cirka 70 procent av dessa.⁵ En studie från år 2020 visar att enbart komplikationer orsakade av typ 2-diabetes kostade vården 2,5 miljarder kronor.⁶ Nedan redovisas huvudresultaten från Svenska Diabetesförbundets enkätundersökning bland medlemmarna, när det gäller kostnaderna för att leva med en kronisk sjukdom som diabetes:

1. Nära var fjärde lägger över 600 kronor per månad på kostnader kopplade till sjukdomen. Nära en av tio lägger över 1 200 kronor varje månad.

¹ Resultaten som framgår av tabellerna på sidan 3-5 anges alla i "andelar i procent". På sidan 6 redovisas några fritextsvar.

² Prim Care Diabetes. 2018;12(1):13-22: Heltberg A, Andersen JS, Sandholdt H, Siersma V, Kragstrup J, Ellervik C. Predictors of undiagnosed prevalent type 2 diabetes – The Danish General Suburban Population Study.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28964672/> [Använd: 2023-05-05]

³ Svenska Diabetesförbundet, 2022, *Diabetes*, Tillgänglig: <https://www.diabetes.se/diabetes/> [Använd: 2023-02-20]

⁴ Se exempelvis Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (2023): "Folkhälsorapport 2023 Stockholms län" - [Folkhälsorapport 2023 Stockholms län \(folkhalsorapportstockholm.se\)](https://www.folkhalsorapportstockholm.se/) [Använd: 2023-05-05]

⁵ Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi (2015): "Påverkbara kostnader för typ 2-diabetes år 2020 och år 2030 i Sverige" - [IHE Rapport 2015:1](#) [Använd: 2023-02-20]

⁶ Diabetologia (2020) 63:2582–2594: "Costs of diabetes complications: hospital-based care and absence from work for 392,200 people with type 2 diabetes and matched control participants in Sweden" [Kostnader För Diabetes Typ2](#)

2. 15 procenten i undersökningen uppgav att det för dem under år 2022 var svårt att klara av kostnaderna kopplade till sjukdomen.
3. I gruppen som under det senaste året har haft svårt att klara av kostnaderna som följer av att leva med diabetes, svarar över hälften att det påverkat deras förmåga att sköta egenvården negativt.
4. I gruppen som under det senaste året har haft svårt att klara av kostnaderna som följer av att leva med diabetes, svarar fyra av tio att de har avstått från vårdinsatser såsom läkarbesök, eller inköp av hjälpmedel för egenvård eller läkemedel.
5. Var femte uppger att de lägger en större del av sin inkomst på kostnader kopplade till sjukdomen än för fem år sedan
6. 14 procent svarar att de i någon, stor eller mycket stor utsträckning känner oro för att klara kostnaderna som följer av diabetes under 2023.

Svenska Diabetesförbundet: Svenska Diabetesförbundet företräder personer med diabetes, i alla åldrar och alla typer av diabetes, samt dessa personers familjer och närstående som också påverkas av sjukdomen. Vi har med vår 80-åriga historia en bred erfarenhet av och kunskap om hur livet med diabetes ser ut, och vi stöttar personer med diabetes genom hela livet i olika situationer och faser. Vi samlar nära 21 000 medlemmar hos oss, och har ett 100-tal lokal- och regionföreningar i hela landet.

Det beräknas finnas drygt 500 000 personer med diabetes i Sverige idag. Diabetes är en kronisk sjukdom som personen lever med från insjuknandet och under hela livet. Sjukdomen kräver kontinuerlig uppmärksamhet, kontroll samt löpande bedömning och analys av situationen genom avancerad egenvård. Samtidigt är risken stor att personer med diabetes över tid drabbas av allvarliga följsjukdomar. Dagligen dör 5-6 personer i Sverige där diabetes är den underliggande dödsorsaken.

Metod: Undersökningen genomfördes med webbenkät som skickades ut till medlemmar i Svenska Diabetesförbundet med tillgänglig mejladress som har uppgett att de har antingen typ 1- eller typ 2-diabetes.

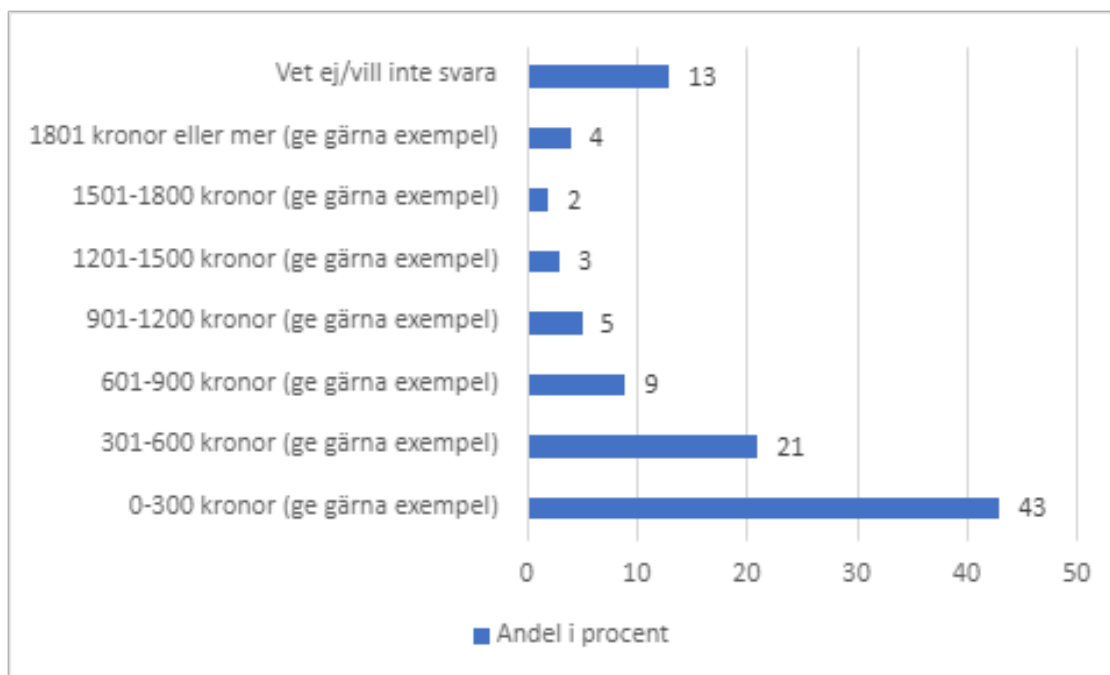
Syftet var att få kunskap om hur personer med diabetes upplever sin hälsa, vilka kostnader som gruppen har för att sköta sin sjukdom samt hur det fungerar med tillgången till läkemedel. Här redovisas delresultat när det gäller frågor runt kostnaderna för att leva med diabetes.

Frågeformuläret skickades ut till 9 017 potentiella respondenter onsdagen den 8 februari och enkäten stängdes onsdagen den 22 februari år 2023. Två påminnelser har gått ut under denna period. 3 463 svar inkom⁷, vilket ger en svarsfrekvens på 38,4 procent.

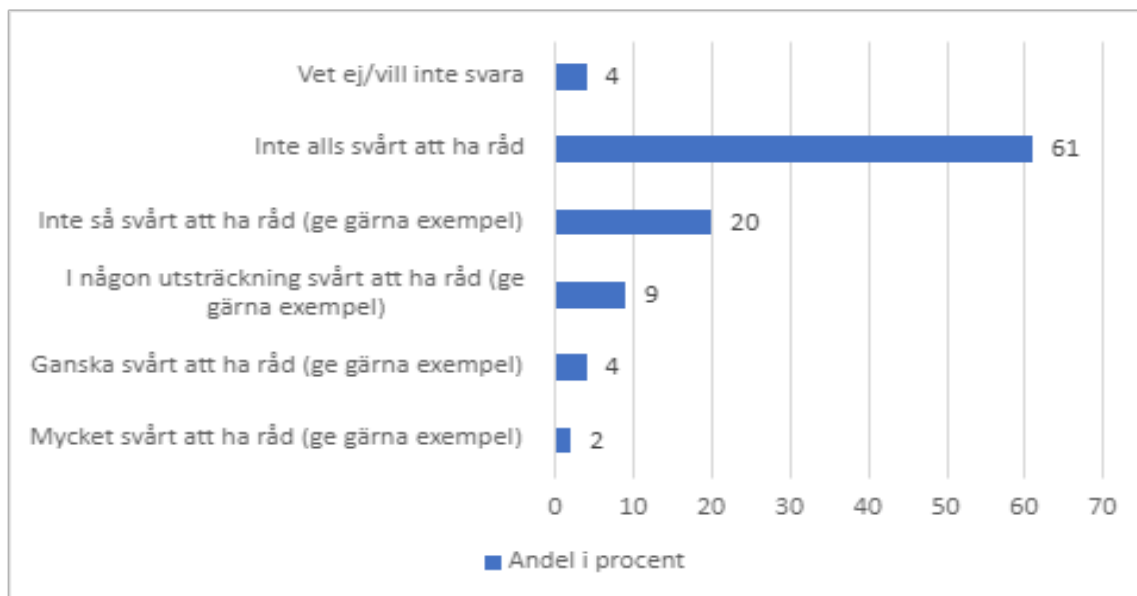
Kontaktuppgifter: Vill du vet mer om undersökningen kontakta gärna Flemming Kristensen, ansvarig utredning och påverkan - 070 463 77 25 eller flemming.kristensen@diabetes.se

⁷ Siffran är respondenter som har svaret på alla frågor i undersökningen. När det gäller de resultaten som redovisas i denna delrapport, så är det 3 481 medlemmar i Svenska Diabetesförbundet som har besvarat frågorna.

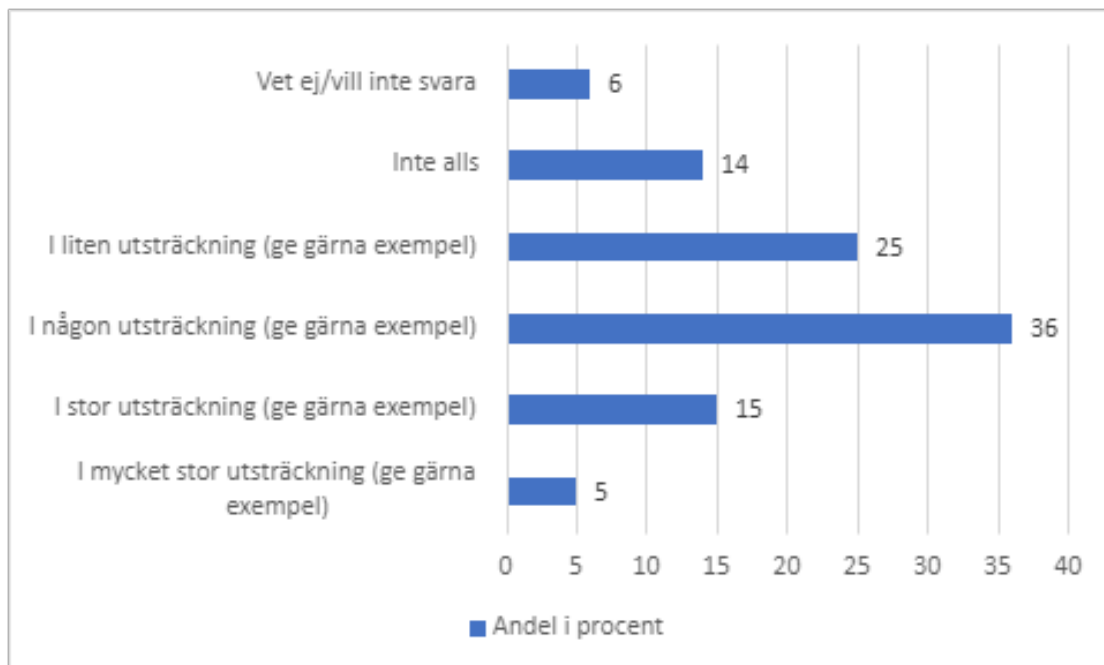
Hur stora kostnader har du till följd av din diabetes per månad (gör gärna en uppskattning för hela 2022 delat med 12)?

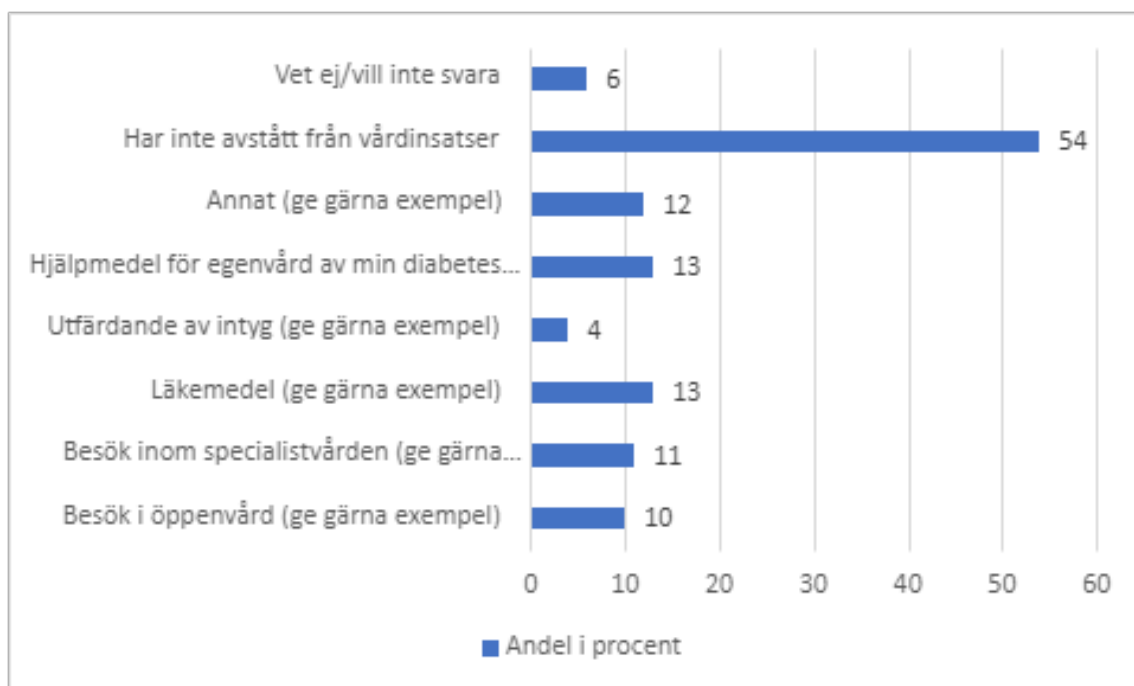
Var det under 2022 svårt för dig att ha råd med kostnaderna som följer av din diabetes?

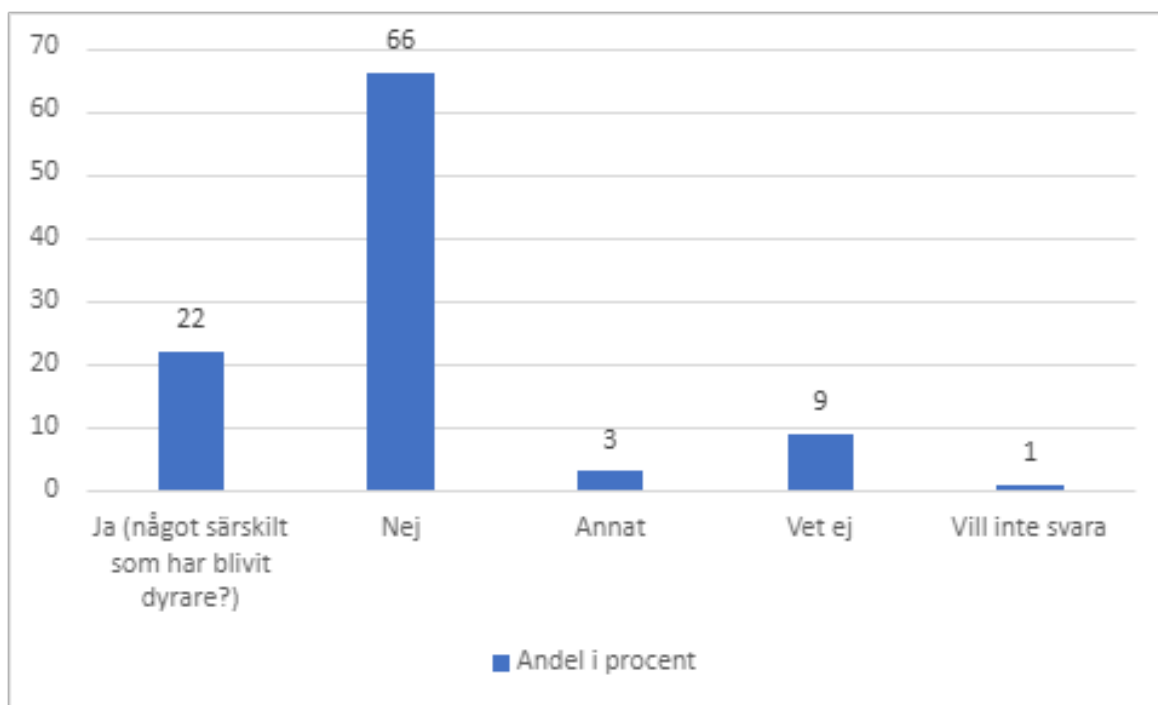
Du har svarat, att det förra året var svårt för dig att ha råd med kostnaderna som följer av din diabetes. I vilken utsträckning påverkar detta din förmåga att sköta egenvården negativt?

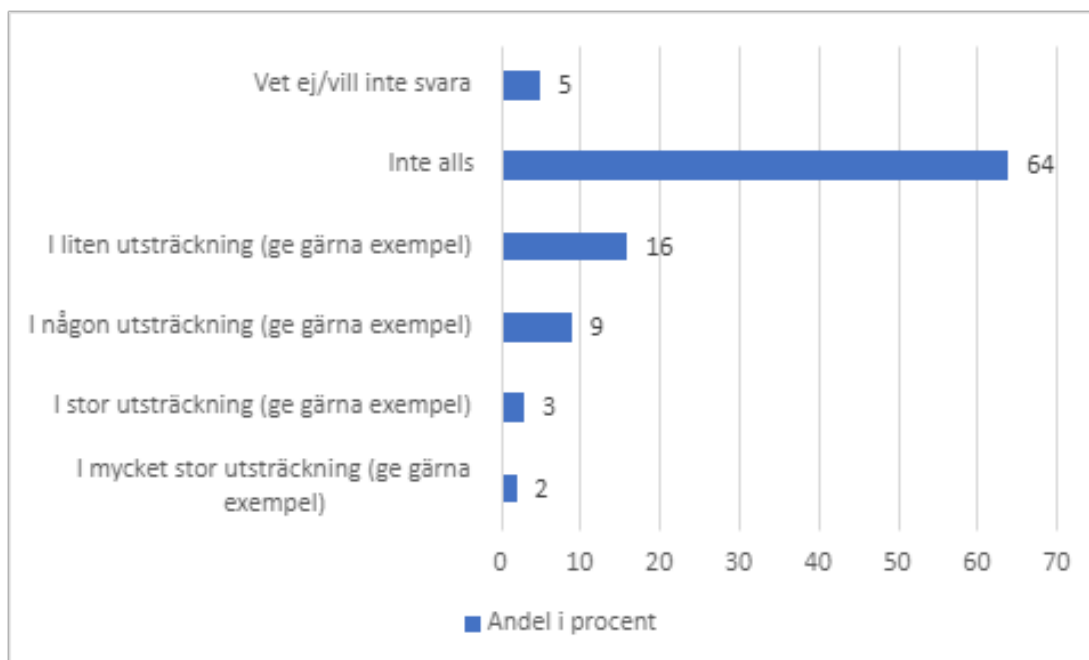
Du har svarat, att det förra året var svårt för dig att ha råd med kostnaderna som följer av din diabetes. Har du avstått någon av följande vårdinsatser (OBS! Möjligt att lämna flera svar)?

Lägger du idag en större del av din inkomst på kostnader, som är kopplade till din diabetes, jämfört med fem år sedan?

I vilken utsträckning känner du oro för, om du under 2023 klarar av kostnaderna som följer av din diabetes?

Några röster från personer som under 2022 hade svårt att ha råd med kostnaderna som följer av att leva med diabetes

- Mina sprutor kostar ca 1500 kr. Vardera. Påbörjade nytt högkostnadsperiod i oktober. Så det blev svårt att lösa ut medicinerna precis innan jul...
- Pensionen tog slut
- Sprutorna är dyra så innan man kommer upp i högkostnadsskyddet så är det tufft
- Är sjukskriven sedan 3 år tillbaka, ensamstående
- Har varit utförsäkrad sedan 2017 och saknar inkomst
- Student, mina föräldrar måste betala
- Svårt eftersom matpriserna gick i taket
- Då jag får sjukersättning och är ensam så är det svårt att få allt att gå ihop
- Fått ta från pengar jag sparat till träningskort
- Jag har fått prioritera, så jag har haft råd. Men om jag kunde hade jag velat gått hos en psykolog för stress som kommer från att ha diabetes. Jag hade även velat skaffa ett gymkort för att kunna träna och hålla sockret på bra nivåer, men jag har inte råd med någon av dessa.
- Dyrt att bekosta Libresensor själv. Även ökade kostnader för anpassad mat
- Svårt till följd av inflation och ökade priser
- Jag fick låna av min son
- Jag gick i pension under 2022. Jag är född 1957, så min skatt sänks inte förrän 2024. Priserna har gått upp på ett markant sätt.
- Har inte haft någon jättehög lön och samtidigt har kostnader har ökat, varför jag har fått skjuta upp besök på sjukhus i väntan på att jag haft pengar
- All medicin och alla reser till sjukhus och all frånvaro från jobb så fick jag välja bort vissa kostnader så jag kunde bekosta detta
- Jobbar deltid – 50 procent. Dyrt med tex speciella skor, tandläkare, naprapat/massör, speciella glasögon mm för de komplikationer man har.
- Att utesluta så pass mycket billig mat, exempelvis i form av billiga kolhydrater, är dyrt
- Har ju inte råd att betala tex intyg som behövs för att söka fonder